

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5CdoPr/7/2025
Identifikačné číslo spisu: 1317200368
Dátum vydania rozhodnutia: 26.02.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Bajánková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:1317200368.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: H. V. Y., narodená XX. X. XXXX, H., J. E. Č.. XXXX/XX, zastúpená URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Bratislava, Červeňova 15, IČO: 47 244 895, za ktorú konajú Mgr. Ivan Gašperek, LL.M. a JUDr. Ondrej Urban MBA, proti žalovanému: Základná umelecká škola v Malackách, Malacky, Záhorácka č. 1918/49, IČO: 36 063 967, zastúpený Malata, Pružinský, Hegedúš & Partners s. r. o., Bratislava, Twin City Tower, Mlynské Nivy 10, IČO: 47 239 921, o antidiskriminačnej žalobe a inom, ktorá sa viedla na bývalom Okresnom súde Bratislava III. pod sp. zn. 12Cpr/2/2017, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. septembra 2024 sp. zn. 15CoPr/5/2024, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave uznesením z 30. septembra 2024 sp. zn. 15CoPr/5/2024 priznal žalovanému nárok na náhradu trov tohto a predchádzajúceho odvolacieho konania v rozsahu 100 %. a vyslovil, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov dovolacieho konania právo.

1.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že vo vzťahu k výroku o trovách odvolacieho konania sa žalobkyňa domáhala aplikácie § 257 CSP, v dovolaní dôvodila, že predmetný spor má charakter tzv. antidiskriminačného sporu a už tento samotný charakter sporu predstavuje existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa. Poukázala na to, že aj ako neúspešná strana sporu je osobou slabšej strany sporu.

1.2. Odvolací súd uviedol, že v prejednávanej veci neboli naplnené výnimočné okolnosti a ani iné dôvody hodné osobitného zreteľa, odôvodňujúce použitie ustanovenia § 257 CSP. Za jediný dôvod hodný osobitného zreteľa, odôvodňujúci použitie § 257 CSP odvolateľka považovala skutočnosť, že v prejednávanej veci ide o antidiskriminačný spor a je slabšou stranou sporu. Následne definoval ako antidiskriminačné spory upravuje Civilný sporový poriadok a skonštatoval, že napriek tomu, že v prejednávanej veci ide o spor s ochranou tzv. slabšej strany sporu, v ktorom odvolateľka má pozíciu slabšej strany sporu, toto samo osebe uloženie povinnosti náhrady trov konania nevylučuje, pričom existenciu ďalších skutočností, odôvodňujúcich použitie ustanovenia § 257 CSP odvolateľka netvrdila a

ani odvolací súd z predloženého spisu nezistil výnimočné okolnosti a ani iné dôvody hodné osobitného zreteľa, odôvodňujúce použitie ustanovenia § 257 CSP. V tejto súvislosti poukázal na judikatúru súdov spojenú s aplikáciou ustanovenia § 257 CSP. Z rozhodnutí slovenských súdov vyplýva, že ani zhoršená majetková situácia strany sporu bez ďalšieho spravidla nebýva dôvodom pre nepriznanie náhrady trov. Aplikáciu ustanovenia § 257 CSP neodôvodňuje skutočnosť, že strana nie je solventná alebo že zároboková a majetková situácia víťaznej strany sporu je lepšia ako u jej protistrany (sp. zn. II. ÚS 100/2020). Splnenie podmienok pre moderáciu náhrady trov automaticky nenastáva ani v prípade priznania nároku na bezplatnú právnu pomoc zo strany Centra právnej pomoci (sp. zn. I. ÚS 118/2017). Avšak kombinácia nepriaznivej majetkovej situácie s inými okolnosťami už naopak môže viesť k legitímnemu využitiu moderačného práva. Povinnosť k náhrade trov nebola osobe so zhoršenými majetkovými pomermi uložená napríklad vtedy, keď hmotná núdza strany nevznikla jej zavinením, ale z dôvodu dlhodobej starostlivosti o zdravotne postihnuté dieťa (sp. zn. I. ÚS 412/2017). Ale napríklad práceneschopnosť a príjem len vo forme nemocenských dávok z dôvodu len prechodne zhoršeného zdravotného stavu nie je dôvodom pre použitie ustanovenia § 257 CSP (rozhodnutie Krajského súdu Prešov sp. zn. 9Co/137/2018). Pokiaľ ide o zdravotný stav, vážne ochorenie obvykle nebýva dôvodom pre nepriznanie náhrady trov konania druhej strane sporu (rozhodnutie Krajského súdu Banská Bystrica sp. zn. 12Co/31/2019); rovnaký záver platí aj pre vyšší vek (sp. zn. IV. ÚS 245/2020). Existujú však okolnosti, na ktoré v kombinácii s konkrétnymi obmedzeniami vyplývajúcimi zo zhoršeného zdravotného stavu alebo vyššieho veku súdy prihliadli v otázke splnenia podmienok pre aplikáciu ustanovenia § 257 CSP. V súdnej praxi boli zdravotné problémy alebo seniorský vek vyhodnotené ako jeden z faktorov odôvodňujúcich nepriznanie trov v situácii, keď v konaní zastavenom na základe späťvzatia žaloby po zistení, že žalovaný zaplatil uplatnený peňažný nárok ešte pred jej podaním, malo byť podľa Ústavného súdu Slovenskej republiky zohľadnené, že pre žalobcu bolo vzhľadom na jeho ťažké zdravotné postihnutie objektívne veľmi problematické denne kontrolovať stav bankového účtu (sp. zn. III. ÚS 317/2020); vyšší vek strany sporu v kombinácii s nízkym príjmom, v porovnaní s pomerne dobre majetkovo situovanou protistranou, bol v konkrétnom konaní vyhodnotený ako dôvod pre čiastočné krátenie náhrady trov (sp. zn. I. ÚS 312/2018).

1.3. Odvolací súd pripomenul, že v prípade iniciovania súdneho sporu si musí byť strana sporu vedomá skutočnosti, že v prípade neúspechu, musí znášať náhradu trov, ktoré protistrane vznikli, pričom aplikácia § 257 CSP neslúži na zmierňovanie alebo odstraňovanie majetkových rozdielov medzi stranami, slúži na dosiahnutie spravodlivosti pre strany sporu, pokiaľ ide o vedenie súdneho konania a jeho výsledok. Hranice sudcovskej úvahy sú však dané účelom právnej náhrady trov konania, ktorá jej nepriznanie pripúšťa len ako výnimku. Žalovaný v prejednávacom prípade musel brániť svoje práva v súdnom konaní, ktoré vyvolala odvolateľka, bol v konaní procesne úspešný, preto odvolateľka je povinná zniesť sankciu v podobe povinnosti nahradiť trovy konania, ktoré vzniknú pri tejto procesnej činnosti. „Bolo by v rozpore s ochrannou funkciou civilného procesného práva, pokiaľ by civilný proces neumožňoval odstrániť zmenšenie majetkovej sféry účastníka spôsobené len tým, že bol nútený dôvodne hájiť svoje práva.“ (m. m. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 263/2016, zo dňa 17. augusta 2016).

1.4. S poukazom na všetko vyššie uvedené odvolací súd priznal žalovanému nárok na náhradu trov tohto, ako aj prechádzajúceho odvolacieho konania v rozsahu 100 % (§ 453 ods. 3, § 396 ods. 1, § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 CSP).

1.5. O trovách dovolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 453 ods. 1 a ods. 3, § 255 ods. 2 CSP a keďže v dovolacom konaní mala každá zo strán konania čiastočný úspech, odvolací súd o týchto trovách rozhodol tak, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

2. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, v ktorom žiadala, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnila poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) CSP.

2.1. Dovolateľka zastávala názor, že rozhodnutie odvolacieho súdu o trovách konania je arbitrárne, pretože sa súd nevysporiadal s požiadavkou dovolacieho súdu (vyslovenú v jeho rozhodnutí, ktorým preskúmaval predchádzajúci rozsudok odvolacieho súdu v danej veci), aby odôvodnil ako vyhodnotil povahu žalobkyne ako slabšej strany v antidiskriminačnom spore a existenciu ďalších zvláštnych okolností hodných osobitného zreteľa. Tieto otázky tak podľa jej názoru ostali znova nevyhodené, hoci

bez ich preskúmania nemožno dať žalobkyni spravodlivú odpoveď na požadovanú aplikáciu § 257 CSP. Namietala, že zo spisu je zrejmé, že žalobkyňa je osoba v dôchodkovom veku, ktorá bola dlhodobo vystavená emočnému a psychickému tlaku a stresu, ktoré plynulo z dlhotrvajúceho súdneho konania so žalovaným, toho času viac ako sedem rokov. Ďalej je zrejmé, že v období od roku 2015 mzda žalobkyne v dôsledku konania žalovaného postupne klesala z dôvodov odobratia osobného príplatku a preradovania do nižších platových tried. Okrem toho je zrejmé, že žalobkyňa mala počas konania náklady na trovy svojho právneho zastúpenia. Taktiež zo súdneho spisu sú zrejmé rozsiahle zdravotné ťažkosti žalobkyne, pričom niektoré zapríčinili dočasnú práceneschopnosť žalobkyne, čo bolo nesporné aj v samotnom konaní. Žalobkyňa má za to, že skutočnosti, ktoré sú obsiahnuté v spise nie je potrebné opätovne uvádzať s doložkou, že na predmetné skutočnosti je potrebné nahliadať aj v prípade, keď súd bude rozhodovať. Poukázala na § 311 CSP, podľa ktorého mohol odvolací súd vykonať aj ďalšie dôkazy, ktorými by zabezpečil ochranu základných ľudských práv slabšej strany, ktorou je žalobkyňa, prípadne mohol vyzvať žalobkyňu, aby ďalšie dôkazy, ktoré by preukázali dôvody hodné osobitného zreteľa, predložila. Ďalej namietala, že odvolací súd pred vyslovením záveru o (ne)aplikácii § 257 CSP mal zopakovať, doplniť dokazovanie o ďalšie dôkazy, ku ktorým mohol a mal vyzvať žalobkyňu, a za tým účelom bolo povinnosťou odvolacieho súdu vo veci nariadiť súdne pojednávanie. Nenariadením odvolacieho súdneho pojednávania došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces vrátane práva žalobkyne na ústne prejednanie veci v jej prítomnosti. Následne v dovolaní uviedla rozsiahlu judikatúru ústavného súdu a ESLP, týkajúcu sa kvality odôvodnenia súdnych rozhodnutí.

3. Žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je potrebné v zmysle § 448 CSP zamietnuť.

5. Dovolateľka namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu o trovách konania je arbitrárne, zároveň že súd mal sám vyhľadať dôvody hodné osobitného zreteľa, keďže je slabšou stranou v spore a mal na ich zistenie nariadiť pojednávanie.

6. Podľa ustanovenia § 255 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

6.1. Každá strana znáša trovy spojené s jej účasťou v spore, kým nie je spor skončený (§ 252 CSP). Ak bude rozhodnutím súdu vyslovené, ktorá strana je v práve, nadobudne táto strana nárok na náhradu trov konania, ktoré na dosiahnutie tohto rozhodnutia vynaložila. Právnym dôvodom tohto nároku je to, že strany, ktoré viedli spor, konajú „na vlastné nebezpečenstvo“ a nesú tak zodpovednosť za výsledok sporu. Nemožno pritom nezohľadniť aj okolnosť, že zásada za ručenie za výsledok sporu má aj nepochybný význam výchovný, a to že zdržiava strany od ľahkomyselného vedenia sporu. Podstata povinnosti hradiť trovy konania spočíva v tom, že súd zaviazá jednu stranu konania nahradiť druhej strane konania (protistrane) buď celkom, alebo sčasti trovy konania, ktoré v priebehu konania táto druhá strana už zaplatila. Úspech vo veci, ktorá je predmetom sporu, je teda okolnosťou, ktorá určuje nárok na náhradu trov. Neúspešnej strane takto potom vzniká povinnosť nahradiť trovy konania úspešnej strane. Ak nie sú tieto okolnosti splnené, strana nemá na náhradu trov konania nárok a vynaložené trovy znáša trvale zo svojho.

6.2. Zásada úspechu v spore sa premieta ako esenciálne kritérium priznania náhrady trov konania. „Úspech vo veci“ súd vždy skúma čo do právneho základu veci a čo do výšky priznaného nároku. Zásada úspechu vo veci (zásada zodpovednosti za výsledok sporu) charakteristická pre sporové konania sa uplatní tak, že neúspešná strana sporu je povinná nahradiť v spore úspešnej strane trovy konania, ktoré úspešnej strane vznikli. Nejde však o náhradu všetkých trov, ktoré strana v konaní vynaložila, ale iba trov konania vymedzených v ustanovení § 251 CSP.

6.3. Ustanovenie § 257 CSP predstavuje odchýlku od zásady zodpovednosti za výsledok (§ 255 CSP) a

od zásady zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP). Súd výnimočne neprizná náhradu trov konania, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Znamená to, že súd nemusí zaviazat' neúspešnú stranu sporu na náhradu trov konania, resp. nemusí zaviazat' stranu, ktorá spôsobila vznik trov svojím zavinením, aby tieto trovy nahradila protistrane. Zákon pre rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov konania podľa § 257 CSP vyžaduje kumulatívne splnenie dvoch podmienok:

- dôvody hodné osobitného zreteľa a
- výnimočné okolnosti.

6.4. Keďže je akcentované nazeranie na použitie § 257 CSP z pohľadu úspešnej strany, slúži toto ustanovenie na riešenie situácie, v ktorej je nespravodlivé, aby ten, kto dôvodne bránil svoje porušené alebo ohrozené práva alebo právom chránené záujmy dostal náhradu trov, ktoré pri tejto činnosti účelne vynaložil. Ustanovenie § 257 CSP však neslúži na zmierňovanie alebo odstraňovanie majetkových rozdielov medzi stranami (pozri nález Ústavného súdu ČR, I. ÚS 2862/07). Použitie § 257 CSP neodôvodňuje ani fakt, že strana nie je solventná, alebo že zárobková a majetková situácia strany, ktorá v spore zvíťazila, je lepšia ako u jej protistrany. Toto ustanovenie má slúžiť na odstránenie neprimeranej tvrdosti, teda, inými slovami, na dosiahnutie spravodlivosti pre strany sporu, pokiaľ ide o vedenie súdneho konania a jeho výsledok.

7. Súd o náhrade trov konania spravidla rozhoduje v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Nie je však vylúčené rozhodnúť o náhrade trov konania aj samostatným rozhodnutím v podobe uznesenia. Súd rozhoduje na základe údajov obsiahnutých v spise, dokazovanie nevykonáva ani nenariaďuje pojednávanie. Odhliadnuc od ustanovenia § 177 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie treba nariadiť len v tom prípade, ak sa má rozhodnúť vo veci samej, teda sa má rozhodnúť o žalobe, ktorou sa žalobca domáha splnenia povinnosti žalovaného, nároku na usporiadanie práv a povinností strán, určení, či tu právo je, alebo nie je, alebo o určení právnej skutočnosti, by súd nariadením pojednávania navrhoval stranám trovy, čo nie je účelom. Hoci súd rozhoduje o náhrade trov konania ex offo, pre použitie výnimky zo zásady úspechu, teda pre použitie § 257 CSP, sám nevyhľadáva dôvody, vychádza iba z toho, čo strany v konaní uviedli. Ustanovenie o ochrane slabšej strany sa nevzťahuje na rozhodovanie o náhrade trov konania.

8. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že pokiaľ žalovaná namietala arbitrárnosť rozhodnutia odvolacieho súdu o trovách konania, pričom mala za to, že odvolací súd pochybil v procese zisťovania skutkového stavu, prípadne nenariadením pojednávania jej odňal prístup k súdu, jej námietku dovolací súd považuje za nedôvodnú.

9. Z obsahu spisu vyplýva, že dovolateľka v súvislosti s prípustnosťou dovolania vyvodzovanou z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala tiež to, že odvolací súd svoje rozhodnutie riadne neodôvodnil. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné, alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Pre úplnosť dovolací súd poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06).

10. V kontexte požiadaviek riadneho odôvodnenia rozhodnutia súdu ako súčasť práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd dovolací súd zdôrazňuje, že ani judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby v odôvodnení

rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie kľúčový, vyžaduje sa osobitná odpoveď práve na tento argument (napr. rozhodnutia vo veciach Ruiz Torija proti Španielsku, Hiro Balani proti Španielsku, Georgiadis proti Grécku, Higgins proti Francúzsku). Preto odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Ani súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

11. Obsah spisu vedeného v preskúmvanej veci v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľky, že odvolací súd svoje rozhodnutie riadne neodôvodnil. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, nemožno považovať za neodôvodnený. Podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu náležitosti v zmysle § 393 CSP a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok. Ako už bolo uvedené vyššie, za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že súd neodôvodnil svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľky.

12. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie uplatnené podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP zamietol ako nedôvodné (§ 448 CSP).

13. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta CSP).

14. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.